

## Burgerplatform Minima Ridderkerk (BMR)

*In Ridderkerk klinkt elke stem*

*In Ridderkerk wordt elke stem gehoord*



### Aan:

Het College van Burgemeester en Wethouders  
Postbus 271  
2980 AG Ridderkerk

Ridderkerk, 12 april 2021

### Betreft: Advies Concept-Plan Extra inzet voorkomen problematische schulden

Geacht college,

Wij danken u hartelijk voor het verzoek om als Burgerplatform Minima Ridderkerk, hierna te noemen het platform, advies uit te brengen voor wat betreft het ontvangen *Concept-Plan Extra inzet voorkomen problematische schulden mei 2021*.

### Algemeen

Allereerst onderschrijven wij de noodzaak van een dergelijk actieplan voor extra inzet, meer financiële steun en preventieve acties ter voorkoming van problematische schulden nu en de komende periode mede als gevolg van de Corona-crisis. We hebben dan ook waardering voor de inzet en de motie van de gemeenteraad van 5 november vorig jaar om hier op in te zetten.

### Noodzaak Actieplan

U geeft zelf aan in uw plan aan dat beoogd wordt het *voorkomen* van:

- Een toename betalingsachterstanden alsmede schuldhelpverlening van 30%(brief NVVK);
- Een nieuwe groep kwetsbaren als flexwerkers, jongeren, laagopgeleiden, zzp'ers gaat ontstaan als gevolg van de Corona-crisis;
- Een toename van schulden en meer mensen in de schulden;

Uit onderzoeken van o.a. het CBS blijkt dat er ook een duidelijke samenhang bestaat tussen mensen met problematische schulden en die in een zwakkere economische positie zitten waar zeker de minima toebehoort.

In Ridderkerk zijn er ruim 4.000 burgers van Ridderkerk die tot de minima behoren en/of in de schuldhelpverlening zitten en gebruikers van de Ridderkerkpas waaronder jongeren. Deze nu al kwetsbare groep burgers hebben de komende tijd ook extra steun en aandacht nodig!

### Het Plan zelf – Is er wel een gevoel bij de gemeente van (echte) urgentie en daadkracht?

Wat ons opvalt is dat in de tekst heel veel aarzelingen staan over de te ondernemen stappen. Op bijna elke pagina van het plan komt wel een passage voor *...kan ook tijdelijke extra inzet betekenen..., ....we kunnen afstemmen..., ...we bereiden ons eventueel voor op collectief schuldregelen..., ..mogelijk dat....., te overwegen is...etc.* Het platform verwacht eigenlijk een plan met een concretisering in termen van: *“We maken afspraken met de partners, we stellen schuldsanering in, in het 3e kwartaal is de regeling operationeel, elke Ridderkerkse burger met schulden kan direct bij ons terecht en na aanmelding start de sanering schulden binnen ...maanden”.*

Gelet op de urgentie en de noodzaak, uitgebreid verwoord in uw analyse(hoofdstuk 2. actualiteit) die wij ook volledig delen, heeft uw raad u niet voor niets gevraagd om een "ACTIE" plan, maar het lijkt nu meer een plan van onderzoek te zijn geworden.

Wij zien goede voorbeelden bij andere gemeenten zoals vorige week de gemeente Utrecht in het nieuws kwam met: "Wij brengen het schuldsaneringstraject terug van 3 naar 2 jaar, iedereen heeft binnen 2 maanden een gesprek en een deel van de schuld saneren we gelijk".

In het laatste hoofdstuk (7. Tot slot) wordt het iets concreter maar u zwakt het direct weer af door voor het onderdeel communicatie dat te beperken door alleen mee te doen aan de Nederlandse Schuldhulprouwe(NSR). Het maakt ons het er niet geruster op dat het dan wel goed en ook snel komt.

Hieronder gaan we nog nader in op een aantal elementen van het plan en sluiten af met een advies.

### **Schuldhulpverlening(4)**

#### Vroeg signalering & preventie(4.1)

U geeft aan de vroegsignalering te gaan door ontwikkelen, wat zeer zeker zal bijdragen aan de doelstellingen. U gaat aansluiten op een (te maken) systeem om te prioriteren, gelet op de grote aantallen en het niet actief kunnen acteren op alle betalingsachterstanden.

Voor welke gevallen gaat u het gesprek dan wel of niet aan? Alleen voor de nieuwe doelgroep of de hoogte van de schuld?

Op dit moment is er een grote mate van vrijblijvendheid in de begeleiding en rappelfunctie tussen de samenwerkingspartners. Dat heeft ook met prioriteiten, betrokkenheid, capaciteit en kwaliteit van de samenwerking te maken. Ook een nieuw systeem zal daar op voorhand niet de oplossing zijn.

*Samenwerking met de banken verder versterken.*

In de huidige situatie spelen de banken al een rol in doorverwijzing van klanten met schulden naar de gemeente. Dit zou nog veel beter benut kunnen worden en banken ook meer partner kunnen worden. Vanuit het gemeenschappelijke belang kunnen zij het gesprek voeren met de klant(bij hen bekend) met een (met goedkeuring) directe doorverwijzing naar de nieuwe regeling. Zij kunnen ervoor zorgen dat de drempel zo laag is en een sleutelfunctie hebben. Dat zou ook het probleem van de privacy(AVG) mede kunnen oplossen als zij cliënten informeren over de regeling en aansporen -zelf- een aanvraag in te dienen of om hulp te vragen.

#### Schuldsanering(4.2)

*Waarborgfonds & Collectief schuldregelen*

Collectief schuldregelen instellen(1 schuldeiser) is een goed initiatief en zal o.i. wel degelijk een forse tijdsbesparing opleveren. De huidige situatie geeft veel werk voor de hulpverleners én stress voor hulpvragers om schuldeisers in de beginfase op afstand te houden. Zo als u weet, is een afwikkeling schulden pas mogelijk als het schuldbeheer formeel na een lange procedure is ingesteld. Het ontlast ook de gemeentelijke schuldhulpverlening en organisaties als Schuldhulpmaatje die al heel veel begeleiding doen en op die manier ook meer hulpvragers te kunnen (gaan) begeleiden. We wijzen nogmaals op het belang van een voldoende en duurzame bezetting bij de gemeente en plangroep.

De collectieve regeling moet niet alleen voor de zogenaamde nieuwe probleemgroep gaan gelden maar ook voor burgers die recentelijk zijn aangemeld bij de schuldhulpverlening.

*Schuldsanering naast de schuldbemiddeling aanbieden:*

Het is o.i. wenselijker om altijd (gedeeltelijke) schuldsanering toe te passen. Dat draagt bij aan het creëren van een stabielere situatie, een veel kleinere kans op nog meer schulden maken en terugval.

## Advies BMR Concept-Plan Extra inzet voorkomen problematische schulden

De mensen zullen sneller gemotiveerd raken en meer hun eigen problemen zelf gaan oplossen. Dat is een veel duurzamer en inclusiever.

### Opkopen schulden jongeren(4.3)

In de aanpak van jongeren met schulden is ons inziens preventie erg belangrijk. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan gastlessen op basis- en middelbare scholen. Bewustwording bij onze jeugdige bewoners kan een goede basis leggen voor de toekomst, zeker wanneer zij thuis geen goed voorbeeld hebben.

Wij zien in de praktijk veel jongeren zonder financiële opvoeding. De keerzijde van het snel wegpoetsen van een schuld is dat ze weer niet nadenken bij die extra mobiel op afkoop of die te dure jas. Sommige gemeentes helpen de jongeren met schulden in ruil voor iets. Dat kan bijvoorbeeld vrijwilligerswerk zijn.

Misschien kan er in het geval van problematiek binnen de gezinnen direct extra aandacht worden besteed aan de schulden van de kinderen/jongeren. We merken dat allereerst de gezinsproblematiek (ook vaak schulden) wordt behandeld en in een later stadium pas de andere gezinsleden aan bod komen. Vaak blijkt dat er dan al schulden zijn ontstaan bij jongeren. Bij de 1e intake zou gelijk gebruik gemaakt kunnen worden om jongeren direct door te verwijzen of te laten begeleiden door schuldhulp of op andere wijze direct te begeleiden.

### De Nederlandse Schulphulproute(NSR)(4.4)

Goed om aan te sluiten op de NSR, maar 2 van de 4 zogenaamde afslagen vragen juist veel van de gemeente en de vrijwilligersorganisaties. U bent de verbindende schakel, zie ook verderop bij communicatie en capaciteit.

### Capaciteit(4.5)

In het plan staat hier slechts één regel over; "Om dit plan uit voeren is extra capaciteit een vereiste alsmede extra middelen" met daaronder een uitwerking van de opkoopregeling schulden jongeren.

## **Participatiewet(5)**

### Kostendelersnorm(5.2)

Voor de kostendelersnorm is het binnen de huidige woningmarkt zeer wenselijk en nodig om waar mogelijk maatwerk toe te passen wanneer ouders, familie of vrienden hulp bieden wanneer een naaste geen woonruimte tot zijn beschikking heeft, of het ouderlijk huis niet kan verlaten, omdat geen woonruimte beschikbaar is (binnen het beschikbare budget).

Het kan niet de bedoeling zijn om mensen onevenredig zwaar te korten voor de hulp die zij bieden.

### Inzet bijzondere bijstand(5.4)

Denk oplossingsgericht mee met de burger die de hulp nodig heeft. Hierin zal maatwerk waar mogelijk onmisbaar zijn. Kijk naar andere gemeenten of binnen de regelgeving nog ruimte is. We zien vaak dat de regelgeving te strak wordt gehanteerd terwijl dit niet wettelijk vereist is.

### *De minimaregelingen:*

Ook hier worden in navolging van de uitwerkingen in dit plan geen termijnen gesteld. Wat wordt hier het maatwerk voor wat betreft de kostendelersnorm? Overigens spelen er veelal gelijktijdig meer problemen bij één persoon of in het gezin en zou samenloop van versoepeling regeling en mogelijkheden tot sanering schulden gelijk beschikbaar moeten zijn.

Onze algemene oproep is allereerst in te zetten op een verbreding/versoepeling van de regelingen en een toegankelijkheid voor meer mensen en dan pas maatwerk als sluitstuk. Vergelijkbaar met bijvoorbeeld de opzet van de nieuwe Tonkregeling en dat vergroot ook de transparantie.

### Budget(6)

De huidige capaciteit en middelen in het sociale domein staan altijd al onder druk. Als gevolg van de Corona-crisis zal de hersteltijd ook veel langer zijn. In uw plan bevestigt u ook dat elke euro besteed aan preventie en effectieve schuldsanering een veelvoud aan lagere maatschappelijke kosten oplevert.

Wij roepen het college dan ook op in 2021 het verschil te maken en een stevige(re) financiële basis te creëren voor een langere periode middels een “Herstelbudget”. De kosten gaan voor de baat uit.

### Communicatie

Voor de communicatie zet u in door deel te nemen aan de NSR. Dat is een goed initiatief. Maar dat alleen is niet voldoende voor de communicatie tussen klant en schuldhulpverlening en voor de regeling en de uitvoering van dit plan. Het begint al met communicatie over het plan zelf en een eerste opzet van de communicatieaanpak. De drempel om hulp te vragen is vaak al zo groot (blijkt onderzoeken als Nibud en NVVK), vaak wordt maar 10% van de doelgroep bereikt.

### Resumé en vervolg

- Het voorliggende **Plan heeft goede bouwstenen** om hulp te bieden aan onze inwoners die in de problemen komen (of al zijn) door schulden, betalingsachterstanden, verlies van werk(inkomen);
- Onze zorg is echter dat er nu al vaak **onvoldoende uitvoeringscapaciteit** beschikbaar is voor de taken in dit deel van het sociale domein. De uitrol van de voorgestelde regelingen zal veel meer vergen van de gemeente. Alleen al de wettelijke verplichting van de gemeente om per 1 januari dit jaar om alle inwoners die schulden maken proactief te benaderen en een persoonlijk gesprek te hebben. En dat is nog maar de start van een langdurig traject. De bewoordingen in het plan zijn goed bedoeld maar geven o.i. onvoldoende zekerheid;
- Daarnaast zal het nog een (zeer) forse inspanning geven om de samenwerking met (zorg)partijen en een extra boost te geven. Als er niet wordt gemonitord, geen bindende afspraken worden gemaakt en de samenwerking een andere invulling krijgt, zal **de vroegsignalering en preventie niet versterkt** gaan worden. Daartoe zou op korte termijn bijvoorbeeld een *convenant* met partijen gesloten kunnen worden, gelijktijdig met het moment waarop de raad het plan vaststelt en de uitvoering start. We hebben al een suggestie gedaan over de verdere samenwerking met de banken;
- **Een communicatiestrategie annex -plan nu al hebben is essentieel** als je daadwerkelijk de mensen met schulden ed. wil bereiken. In dit plan tegen schulden wordt daar onvoldoende aandacht aan besteed en inhoud gegeven. Een Nibudkrant en een keer een artikel in de Combinatie zal niet afdoende zijn, wat dan wel?;
- Vanaf dit begrotingsjaar zou niet besteed budget langer beschikbaar moeten blijven voor dit traject. De omschreven taakstelling verdient o.i. **een fors “Herstelbudget”** met tenminste een langere looptijd dan 2 jaar. Het gaat niet alleen om de looptijd van de regeling maar de juist de begeleiding en ondersteuning die verder doorloopt vergelijkbaar met een schuldhulptraject(3-5 jaar). De kosten gaan voor de baat uit;
- Bij elk plan - zeker met deze bedoelde acties - hoort **direct een echte planning** te zitten en die ontbreekt. In de beschrijving zijn voornemens opgeschreven zonder concrete prestaties en toezegging van wat, wanneer af is;
- Onduidelijk is of er een **specifieke monitoring en verantwoording regeling** komt en ook of en zo ja hoe de gemeenteraad periodiek op de hoogte gesteld kan worden van de voortgang. Deze operatie heeft de kenmerken van een planmatige aanpak, eigenlijk een project met een dashboard (kosten en resultaten) waarop de vorderingen worden bijgehouden. Het levert ook beter inzicht op en gerichtere bijstelling van de regeling met een efficiëntere begeleiding ervan;

## Advies BMR Concept-Plan Extra inzet voorkomen problematische schulden

### **Reactie op advies Verordening Beslistermijn Schuldhulpverlening gemeente Ridderkerk 2021.**

Binnen de Wgs is elke gemeente vanaf 1 januari 2021 verplicht om binnen een maximale termijn van 8 weken na het eerste gesprek een beslissing te nemen over of iemand in aanmerking komt voor schuldhulpverlening. Een kortere doorlooptermijn is essentieel om uit de schulden te komen en weer een nieuwe start te hebben. We hebben overigens nog steeds geen reactie gehad op het door ons in **december** ingediend advies.

Dat zegt o.i. ook iets over de snelheid en beschikbare capaciteit binnen de gemeente in de huidige situatie.

### **Ons advies**

*Inzetten op echte uitvoeringskracht (met communicatie en budget) op de zeer korte termijn met een verbreding/flexibilisering van de regels die de gewenste hulp niet in de weg staat.*

*Een verdergaande samenwerking met bijvoorbeeld banken kan niet alleen kosten maar ook informatie gedeeld worden. Je krijgt hierdoor toegang tot een veel grotere groep schuldenaren.*

*Het gaat niet zozeer om het dichttimmeren van regelingen maar om de resultaten!*

*Daar doen we het voor!*

In afwachting van uw reactie,

Namens het Burgerplatform Minima Ridderkerk

Ger Scholtens, voorzitter

Elvera Roos-Voogt, secretaris